

מסכת סוכה

פרק ראשון - סוכה

לא פסל אלא כשהסכך גבוה יותר מכ' דאז צל הדפנות בא עליו ולא צל הסכך אבל כשהסכך נמוך הוא מיצל עליו בתחלה והצל הדפנות לא עליו נופל אלא על הסכך וזה לא פסול כיון שהוא עכ"פ יושב בצל הסכך ועוד כיון שהדפנות שהם למעלה מהסכך לא צריך להכשר סוכה הוי כצל עשתרות קרנים דאמרי' דל' צל דפנות איכא הכשר סוכה וכן לטעם דרבא כשר בכה"ג דאף שהדפנות הם גבוהים כדירת קבע מ"מ מה שצריך מהם להכשר סוכה דהיינו עד הסכך שהוא למטה מעשרים בזה די בדופן עראי ולכן לא משגחינן מה שהוא למעלה מזה. וכן אפכא כשהדפנות נמוכים ואינם מגיעים לסכך והסכך גבוה מכ' פסול לכ"ע לפי טעם דרבה הטעם פשוט דהא לא שלטא עינא בסכך ולטעם דר"ז ג"כ י"ל אף דליכא צל דפנות דהא הדפנות לא גבוהות רק פחות מכ' מ"מ כיון דטעם הכשר כשאין דפנות מגיעות לסכך הוא כמש"כ הריטב"א לקמן (טו.) דאמרינן גוד אחית או גוד אסיק מחיצתא ע"ש וא"כ ע"כ אין להכשיר סוכה זו דממנ"פ אם לא דיינינן כאלו הדופן מגיע לסכך לא הוי סוכה דאין סוכה בלא דופן וסכך ואם דיינינן כאלו דופן מגיע לסכך פסולה משום דליכא צל סוכה אלא צל דופן וכן א"ש לטעם דרבא דפסולה דאף דאין כאן בנין קבוע כיון דהדופן נמוך ורק הסכך גבוה מ"מ כיון דדיינינן כאלו דפנות מגיעות לסכך הוי דירת קבע ועיינן בירושלמי ששם מביא טעם דר"ז משום צל סכך בשם ר"א משום ר' יוחנן וכתוב שם אמר ר' יונה הדא דאת אמר בנתונה מכ' אמה לדפנות אבל אם היתה נתונה למטה מכ' אמה לדפנות כשרה ע"ש במפרש שנדחק בפי' דברי ר"י שהוא ס"ל דהפסול הוא דוקא בשיש אור כ' אמה בין סכך לדפנות ושחולק על טעם ר' יוחנן ולענ"ד פי' הירושלמי הוא כמו שכתבתי דאם הניח הסכך בין הדפנות שגבוהים כ' אמה כשרה:

בנמרא מבווי שהוא גבוה מעשרים אמה. הכא לא כתוב גבוה למעלה מעשרים אמה אכן במשניות ריש

דף ב. במתניתן סוכה. מה שמקדים דיני סוכה לדיני לולב וד' מינים אף שבפסוק קדם מצות ולקחתם לכם למצות בסוכות תשבו וגם על פי הכלל אידי דזוטרי מלייהו פסיק ושרי להו דאמרינן ריש שבועות (ג.) ובשאר דוכתי' (יג.) הי' לו להקדים דיני ד' מינים דזוטרי מדיני סוכה י"ל דדיני סוכה דפתח בהו הם דיני עשיית סוכה והם בכלל מצות חג הסוכות תעשה דילפינן מיני' לקמן (ט.) מצות עשיית סוכה ולפי מה דאמרינן לקמן (מו.) מברכים שהחיינו בשעת עשיי' הרי דהעשיי' היא מצוה לעצמה ודיני עשיית סוכה נוהגין קודם סוכות והם הנשנים בפרק קמא ולכן הקדים אותם למצות ד' מינים שאינם רק לימי החג ועוד אפי' מצות ישיבת סוכה שנשנה בפ' ב' קדים לד' מינים ששייבה היא כבר בליל ראשון ונטילת ד' מינים לא חל עד יום ראשון ולכן הקדים התנא סוכה:

במתניתן סוכה שהיא גבוהה. כתב הריטב"א פי' הסכך הוא הנקרא סוכה בכאן וברוב המקומות אבל פעמים שנקראת סוכה הסכך והדפנות עכ"ל וכוונתו דהכא הכל תלי בגובה הסכך לבד ולא משגחינן בדפנות כלל ומשכחת זה בתרי גווני דהיינו כשהדפנות גבוהים יותר מעשרים אבל הסכך מונח בתוך הדפנות למטה מעשרים כשרה וכשהדפנות לא גבוהים רק פחות מעשרים ואפי' עשרה טפחים לבד והסכך מונח על יתדות למעלה מעשרים מ"מ פסולה דהכל תלי בגובה הסכך אם הוא פחות או למעלה מעשרים אכן יש ליתן טעם לזה לפי הג' טעמים שמפרש הגמרא להא דלמעלה מעשרים פסולה למה אם הסכך מונח בתוך הדפנות למטה מעשרים והדפנות גבוהות למעלה מהסכך יותר מעשרים כשר בשלמא לטעם דרבה א"ש דלא משגחינן בגובה הדפנות כיון דהסכך פחות מכ' ויש לו היכר אבל לטעם דרבי זירא דאיכא צל דפנות לכאורה גם זה יפסל דהא עכ"פ יש כאן צל דפנות כיון שגבוהים למעלה מעשרים אבל י"ל דר"ז